

HER İŞİN BAŞINDA ALLAH'IN ADINI ANMANIN FAZİLETİ

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîne hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh. Alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü;

Fe-kâle resûlullahi sallallahu aleyhi ve sellem;

إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَذُكُرْ اسْمَ اللَّهِ
فَإِنْ نَسِيَ أَنْ يَذُكُرَ اسْمَ اللَّهِ فِي أَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ
عَلَى أَوَّلِهِ وَآخِرِهِ

İzâ ekele ehadüküm ta'âmen fe'l-yez-küri'smallahi fe-in nesiye en yezkûra'smallahi fî evvelihî fe'l-yekul bismillahi alâ evvelihî ve âhirihî.

Sadaka rasûlüllâhi fî mâ kâl ev kemâ kâl.

Hazret-i Âiše-i Sıddîka validemizden rivayet olunmuş, İmam Tirmizî sahîh bir hadîs diye buyurmuş, Ebû Dâvûd ve Hakîmde de var.

Peygamber efendimiz buyuruyor ki;

İzâ ekele ehadüküm ta'âmen. Sizden biriniz bir yemek yediği zaman, *fe'l-yez-küri'smallahi*, Allah'ın ismini zikrederek yesin, anarak zikretsın. Bismillâhirrahmânirrahîm diyerek Allah'ın adını zikretsın, yemeğe başladığı zaman.

Fe-in nesiye en yezkûra'smallahi fî evvelihî. Evveli yemeğin taamın başında, Allah'ın adını söylemeyi unutursa, Bismillâh, Bismillâhirrahmânirrahîm demeyi unutursa, aklına geldiği zaman desin ki; *fe'l-yekul bismillahi alâ evvelihî ve âhirihî.* Efendim evveline de ahirine de hepsine Allah'ın adıyla başlıyorum desin. *Bismillahi alâ evvelihî ve âhirihî* desin. Demek ki unuttuğunuz zaman, sonradan böyle söyleyecek ve oluyor o zaman.

Bir keresinde Peygamber efendimiz birisini yemek yerken bakıyordu durumuna, güldü.

Dediler ki; Ya Resûlullah niye güldünüz?

Çünkü dedi şeytanla başladı onunla beraber taamından yemeğe, şeytan ortak oldu,

başladı yemeğe. Sonra aklına geldi. Bismillâhirrahmânirrahîm deyince şeytan yediklerini kustu dedi. Yani ona yar olmadı yani dedi, şeytanın yedikleri, şeytana yar olmadı yani dedi. Ona güldü. Bir insan, bir hayırlı işe başlarken besmele çekecek. Yemek olsun, efendim içmek olsun, giyinmek olsun, dükkânını açmak olsun, evinin kapısını açmak olsun, efendim alışveriş olsun, düğün olsun, dernek olsun, gerdek olsun her neyse Allah'ın adını anmak lazım. Allah'ın adı ne demek?

Bismillâhirrahmânirrahîm. Rahmân ve rahîm olan Allah'ın adıyla, ne demek? Yani ben Allah'ın kuluyum, Allah'ın sevdiği işi yapmayı düşünüyorum, bu işin başında da Allah bu işe müsaade etmiştir diye onun adını anarak öyle başlıyorum demek. Onun için besmele ile başlandı mı işin sonu iyi gelir ve arkası iyi gider. Besmele ile başlanmayan bir işte güdük olur. Kesik olur, kopuk olur diyor peygamber efendimiz. Önemli herhangi bir iş besmele ile başlanmadan yapılırsa, bozuk olur, güdük olur buyuruyor.

Besmele çekmeyi adet edineceğiz. Her yapacağımız işi Allah adıyla Allah rızası için efendim yapacağız. Her iyi işi. Peki niye her işi

iyi demiyorsun da her iyi işi diyorsun. Çünkü günah olan bir işi besmele çekerek başlamak alay etmek gibidir. İçki içerken besmele çekiyor başlıyor, vay edepsiz, terbiyesiz, utanmaz, arlanmaz. Hem günahı işliyor hem de günaha Allah'ın adıyla başlıyor. Çok cezası büyük çok çarpık bir iş. Çok yamuk bir iştir. Onun için her önemli iyi işe besmele ile başlanır. Ee kötü iş kötü işe başlanmaz. Kötü iş yapılmaz, kötü iş başlanılmayacak, kötü iş yapılmayacak. İyi işlere besmele ile başlamak demek; Her işin başında bu iş iyi mi kötü mü diye düşüncem, kötüyse yapmayacağım, iyi ise Allah'ın adıyla onu Allah müsaade ettiği için yapıyorum diye yapacağım demek manası o.

Allâh adı olsa her işin önü

Hergiz ebter olmaya ânın sonu

Hergiz ebter. Ne demek?

Asla demek. Bir işin önü Allah'ın adı olursa bismillah olursa Bismillâhirrahmânirrahîm olursa, her giz asla o işin sonu ebter olmaz. *Ebter* ne demek? Güdük demek. Soyu sopusu kesilmiş demek, devam etmeyen demek. Kesik demek. İşin sonu ebter olmaz.

Allâh adı olsa her işin önü

Hergiz ebter olmaya ânın sonu

Her nefeste Allâh adın de müdâm

Allâh adıyla olur her iş tamam

Çok güzel söylemiş. Yunus Emre güzel bir şâir. Süleyman Çelebi de çok güzel bir şâir. Çok mübarek bir insan. Çok güzel söylemiş. Çok tartmış, ölçmüş, cevherler saçmış, kitapların içi cevher dolu. Mücevheratı saçmış kitapların içine, mana cevherleri saçılı.

a. Allah'tan Bereket ve Daha Hayırlı Rızık Dilemek

İkinci hadîs-i şerîf.

إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ
وَأَطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ وَإِذَا شَرِبَ لَبَنًا فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ
بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ فَإِنَّهُ لَيْسَ شَيْءٌ يُجْزَى
مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ إِلَّا اللَّبَنُ

*İzâ ekele ehüdüküm ta'âmen fe'l-yekul
allahümme bârik lenâ fîhi ve et'ımnâ hayran
minhü ve izâ şeribe lebenen fe'l-yekul alla-
hümme bârik lenâ fîhi ve zidnâ minhü fe-in-
nehû leyse şey'un yecziü mine't-ta'âmi ve's-
şarâbi ille'l-lebene.*

İbn Abbâs radiyallahu anhumadan, Ebû Dâvûd ve Mevâhibü'l-Ledünniye sahibi, nakletmiş ki Peygamber efendimiz, kaydetmiş ki şöyle buyuruyor;

İzâ ekele ehüdüküm ta'âmen. Sizden biriniz bir yemek yediği zaman, *fe'l-yekul* desin ki; *allahümme bârik lenâ fîhi ve et'ımnâ hayran minhü.* Ya Rabbi! Bu yemeği bize bereketli kıl, mübarek eyle. Efendim *ve et'ımnâ hayran minhü* ve bundan daha hayırlısını bize ikram da eyle. Bundan hayırlısı nerde olur?

Cennette olur. Dünya taamı dünya taamıdır, ne kadar güzel olursa olsun. Ondan daha hayırlısı cennette olur. Ya Rabbi! Bu yediğimiz yemeği taamı bize bereketli eyle ve bundan daha hayırlısını itam eyle ikram eyle.

Ve izâ şeribe lebenen fe'l-yekul allahümme bârik lenâ fîhi ve zidnâ minhü

Sizden biriniz süt içtiği zaman da desin ki; *Allahümme bârik lenâ.* Ya Rabbi! Şu sütü bize mübarek eyle, bereketli kıl desin. Sonra devamında ne desin?

Ve zidnâ minhü. Ve bunu bize arttır. Ziyade eyle desin.

Çünkü *fe-innehû leyse şey'ün yecziü mine't-ta'âmi ve'ş-şarâbi ille'l-lebene.*

Çünkü süttten başka hiçbir şey yoktur, yemek ve içmek yerine geçen. Hem meşrubat yerine geçer, susuzluğunu giderir. Hem yemek yerine geçer karnını doyurur insanın. Süt harika bir gıdadır. Harikülade son derece güzel bir gıdadır Elhamdulillah. Bu çayırlardaki mahlûklara ben bakıyorum. Bunların hepsi et fabrikası, süt fabrikası. Otu alıyor bir tarafından öbür tarafından süt, süt yapıyor yani nasıl yapıyor, ne makine, ne teşkilat, ne elektronik, ne biyonik. Ne teşkilat ki; yeşil otu yiyor, sarı samanı yiyor beyaz süt çıkıyor. Sübhanallah. Birde lezzetli, bir de kuvvetli, bir de vitaminli, birde kıymetli, bir de hem yemek yerine geçiyor hem de meşrubat yerine geçiyor. Çok güzel bir gıda Elhamdulillah.

Allah cennette, bir de süttten ırmak da yaratmış. Şaldır şaldır süt akıyor. Ali Bingöl gözünü aç. Süttten ırmak.

Min lebenin lem yeteğayyar ta'mühû.

Teğayyür etmeyen, bozulmayan, kokuşmayan süttten ırmak. Baldan ırmak, süzme baldan, efendim bozulmayan sâfi süttten, ondan sonra cennet meşrubatından, ondan sonra da sulardan ırmaklar. Herkesin tarlasında şırıl şırıl akıyor. Bir de bu Bursa'yı öyle güzel yapmış

ki ecdadımız. Bursa'nın dağlarından gelen suyu toplamış bir yerde, bir teşkilat yapmış, herkesin bahçesine o sudan gidiyor, şöyle bir şu benim masamın üstü kadar bir hazne yapmış, her bahçeye, terazili, ölçülü, bir künkün içinden su geliyor, berrak pırıl pırıl, buz gibi su. Şeyden çıkıyor, künkün içine su bu haznenin içini fokur fokur fokur büngül büngül bül-güldeyip su çıkıyor, hazne su dolu, ondan terazili biraz aşağıda, ikinci bir hazne yapmış, ordan da akıp gidiyor, taze su, cereyan eden su. Kutunun içinde, bu taraftaki delikten çıkıyor, ondan biraz aşağıdaki delikten hup süzülüp gidiyor. Tabi aşağıdan dökülüp yukardan böyle gidinceye kadar, ne toz, ne çöp, ne bir şey, herkesin evine yapmış bu terazili, güzel, kolay değil yani, tutturmak kolay değil, akıtmak kolay değil, hepsini yapmış herkesin evine yapmış.

Hocamız rahmetullah aleyhin Bursada'ki, Hisardaki dededen kalma evinde de vardı ben gördüm. Çok güzel bir teşkilat. Sonra bu yeni inşaatlar yapılırken, temeller kazılırken, o teşkilat korunamadı, bozuldu. Tabi adam komşu orayı kazınca buraya gelen künk bozunca, burada da suyun şeyi kalmadı. Ama

Uludağ'ın güzelim suları öyle her bahçe de şırıl şırıl akıyordu. Her ev bahçeliydi. Bursa'nın sokakları dillere destan efendim böyle gözlerin görmesine şaheste şayan güzel bir şehirdir. Sokaklarını gezmeye doyamazsın, yüksek duvarlıdır. Şu kapı yüksekliğinde duvarlar vardır, gayet güzel. Hiç kimse efendim bahçesinde rahatsız olmaz geçenlerden. Kimse görmez. Amma bir kapı açılırda bir bahçeye girersen, o bahçenin çiçeklerine güzelliğine doyamazsın. Bir de böyle akarsuyu vardır. Çok güzel idi. Bu delik demir çıktı, mertlik bozuldu demiş Köroğlu. Mertlik kalmadı. Delik demiri uzatan nişan alıyor dum patlatıyor, adam pehlivan gidiyor atın üstünden. Eskiden mertlik vardı, erkişi baba yiğit efendim, mertlik bozuldu, kalmadı artık. O Bursa'nın o evleri de ne güzeldi.

Sonra sefer taşı gibi efendim apartmanları çıkarttılar. 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12 yukarıya doğru sefer taşı gibi, dön babam dön, çık babam çık, nefes nefese efendim bir de zelzelede zangur zungur paldır kültür güm aşağı.

Ben size demedim mi iki kattan fazla yapmayın diye, hep söyledim. Efendim bahçeli ev yapın. Taaaaa asistanlığım zamanından beri,

bahçeli ev yapın, bahçeli mahalle yapalım deriz, hep apartmana kaydılar. Özelif sitesi için yer aradık, bulduk, doksan dönüm araziyi, bütün ortaklarımıza yetecek, herkesin bahçeli evi olacaktı. Onu yapmadılar. Şehrin içinde on birer katlı, her katta altı daireli apartmanlar yaptılar. Yok bizim örfümüzde, töremiz böyle sivri havalara çıkmak filan. Bahçe toprak.

Karnın yardım kazmayınan belinen

Yüzün yırttım tırnağınan elinen

Yine beni karşıladı gülünen

Benim sâdık yârim kara topraktır

Çok sâdıktır. Sen ona öyle yaparsın, o sana gül verir. Toprakla haşır neşir olacak. Toprak olacak, su olacak. Daha ne istiyorsun. Birde kenarda kebab yeri oldu mu ocak, onu söyleyinceye kadar gülmedin yani. Amma kebabçısın, iliklerine işlemiş kebabçılık Ali [Bingöl] ya. Su diyoruz, bir şey yok, hareket yok. Toprak diyoruz hareket yok, çiçek diyoruz hareket yok, kebab deyince. Ey Allah'ım! Ya Rabbi! Cennet kebablarından da yemek nasip etsin. Kuş etlerinden filan şöyle.

b. Allah'ın İkramı

Üçüncü hadîs-i şerif.

إِذَا أَكَلَ الصَّائِمُ نَاسِيًا أَوْ شَرِبَ نَاسِيًا فَإِنَّمَا
هُوَ رِزْقٌ سَأَلَهُ اللَّهُ وَلَا قِضَاءَ عَلَيْهِ

İzâ ekele's-sâimü nâsiyen ev şeribe nâsiyen fe-innemâ hüve rızkun sâkahullahu ve lâ kadâe aleyhi.

Dârekutnî rivayet etmiş, Ebû Hüreyre radıyallahu anhden. Sahîh hadîs-i şerîf buyurmuş. Hadîs âlimi. Peygamber efendimiz bu sahîh rivayete göre buyuruyor ki;

İzâ ekele's-sâimü nâsiyen. Oruca niyetlenmiş olan kimse, unuturda yemek yerse. Mesela Perşembe günü oruca niyet etti, gitti arkadaşın evine dükkanına, oda ona ikram etti, oda yedi içti, ay aya ay eyvah tüh ne oldu ya?

Ben oruçluydum hay Allah. Hay may Allah yok. Sizden biriniz oruçluyken unutarak yerse bir şey, *ev şeribe nâsiyen*, yahut çay ikram etti de içti. Hay Allah, ya ben bugün oruçluydum dedi. İçerse veya yerse ne olur? *Fe-innemâ hüve rızkun.* Bu Cenâb-ı Hakk'ın bir rızkıdır. *Sâkahullahu ve lâ kadâe aleyhi.* Onu ona göndermiş, al Hasan kulum, al Ömer kulum, al Ahmet kulum diye göndermiş. Allah'ın bir rızkıdır. *Ve lâ kadâe aleyhi.* Bu oruçluya, bu orucu

kaza etmek gerekmez. Allah oruçluyken yedir-
miş. Ee hocam ramazanda da mı böyle? Rama-
zanda da böyle, her zaman böyle işte. İşte
Peygamber efendimiz buyuruyor. Unutursa.
Hatırına geldiği zaman çıkartacak. Hatırına
geldikten sonra yutmayacak. Yarı yolda çiğne-
meden uuuu ben oruçluydum. Hee çıkart ba-
kalım. Yuttun mu orucu kaza edersin. Artık ha-
tırladıktan sonra yersen yutarsan olmaz. Ama
istersen aklına hiç gelmedi, yedin içtin, çorba
geldi, pilav geldi, kebab geldi. Ondan sonra
hoplayarak güldü bu sefer, bu tok halinle
böyle, birde benim gibi gündüzden beri yemek
yememiş olsa. Ne olacak hali kim bilir? Yedi
yedi yemek bitti. Elhamdülillâh çayda
geldi, çayı da içti, Elhamdulillâh çok güzelmiş
filan. Eeeee haaaaa ben oruçluydum. Çok ye-
din. İsteddiği kadar yesin. Bir kuzu yese bile
kaza yok. Unuttu çünkü. Unutmak kişinin
elinde olan bir şey değil. İnsanın elinde olsa
bazı şeyleri unutmak istiyor yani. Unutmak is-
tiyor ama unutamıyor, bazı şeyleri. Hatırla-
mak da elinde değil, unutmakta elinde değil.
Cenâb-ı Hak unutturdu mu unutuyor, hatırlattı
mı hatırlatıyor. Bazen de şeytan namazda ha-

tırlatıyor. Allahu Ekber namaza duruyor, dükkan, bağ, bahçe, ev, bark, alışveriş, yemek, hanımın söyledikleri, eski hatıralar her şeyi şeytan hatırlatıyor. Şeytan namazın sevabını kaçırılmak için hatırlatıyor. Allah şerrinden korusun. Görünmeyen bir mahlûk. Allah'ın ikramı bu öyle bir kusurdan filan değil. Allah'ın ikramı işte bu. Ey kulum! Hem sana oruç sevabı vereceğim, hem de yiyecek sevabı, yiyecek zevki vereceğim demiş oluyor.

Elhamdülillâh Rabbimizin nimeti çok.
el-fâtiâ.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

